

NARODOWY INSTYTUT ZDROWIA PUBLICZNEGO – PAŃSTWOWY ZAKŁAD HIGIENY

00-791 Warszawa, ul. Chocimska 24

Centrala: (+48 22) 54-21-400, Dyrektor: (+48 22) 849-76-12

Fax: (+48 22) 849-74-84, (+48 22) 849-35-13,

www.pzh.gov.pl; e-mail: dyrektor@pzh.gov.pl

Regon: 000288461 NIP: 525-000-87-32,

PL 98 1020 1042 0000 8302 0200 8027 (SWIFT CODE): BPKO PL PW

Warszawa, 2015.03.05

ODRA - choroba, której mogłoby już nie być...

4 marca 2015r. odbyła się konferencja pt: „Czy musimy chorować na odrę”, w której przedstawiciele GIS i NIZP-PZH odpowiadali na pytania dotyczące odry. Ta choroba zakaźna rozprzestrzenia się, choć mamy na nią szczepionkę. Dlaczego?

Na powyższe i inne pytania odpowiadali:

- Pan minister Marek Posobkiewicz p. o. Główny Inspektor Sanitarny,
- Dr hab. Bogumiła Litwińska - Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego-PZH, kierownik Zakładu wirusologii,
- Dr n. med. Iwona Paradowska- Stankiewicz - Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego-PZH, Konsultant Krajowy ds. epidemiologii,
- Dr hab. Ewa Augustynowicz - Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego-PZH, red. Portalu SZCZPIENIA.INFO.

Konferencję otworzył dr hab. Rafał Gierczyński p. o. Dyrektor Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego-PZH.

Odra jest chorobą o bardzo wysokiej zaraźliwości. Towarzyszą jej liczne powikłania (w tym ostre zapalenie mózgu) prowadzące nawet do śmierci. Według szacunków WHO odra powoduje 10% wszystkich zgonów, wywołanych różnymi przyczynami, wśród dzieci poniżej 5 roku życia. Tym samym stanowi 8 z kolei przyczynę zgonów na świecie.

Zanim szczepionka przeciw odrze stała się ogólnie dostępna, każdego roku na świecie chorowało około 130 mln osób. W Polsce przed wprowadzeniem szczepień każdego roku na odrę chorowało od 120 000- 200 000 osób, 100-300 osób umierało. Po wprowadzeniu masowych szczepień liczba rejestrowanych zachorowań oraz zgonów z powodu odry zaczęła ulegać zmniejszeniu. W krajach gdzie wprowadzono masowe szczepienia odnotowano 98% spadek zachorowań. W Polsce wprowadzono szczepienia przeciwko odrze w 1975r.

W wyniku działań związanych z masowymi kampaniami szczepień w latach 2000-2010 udało się ochronić od śmierci z powodu odry ok. 9,6 miliona dzieci na świecie.

Globalna liczba zgonów z powodu odry pomiędzy rokiem 2000 a 2012 spadła o 78%. Liczba zachorowań spadła odpowiednio z 853 480 do 226 722. Od 2000r. w ramach kampanii zaszczepiono ponad miliard dzieci. <http://szczepienia.pzh.gov.pl/main.php?p=1&id=1331>

Kiedy wydawało się, że odra w Europie została prawie wyeliminowana (w latach 2006-2009 odnotowywano pojedyncze przypadki zachorowań) od 2010 r. rozpoczął się wyraźny wzrost liczby zachorowań na odrę (w 2012 r. odnotowano 27 134 zachorowania, w 2013 r. - 31 520 zachorowań).

Gwałtowny wzrost zachorowań na odrę w Europie, który obserwowano w latach 2010-2013 jest związany z zaniechaniem szczepień dzieci przez wielu rodziców w związku z nieuzasadnionymi podejrzeniami co do bezpieczeństwa szczepionki. <http://szczepienia.pzh.gov.pl/main.php?p=3&id=27&sz=56&to=choroba>

Od października 2014 roku obserwujemy wyraźny wzrost zachorowań na odrę w Niemczech (zachorowało ponad 600 osób, tylko w styczniu br. ponad 250 osób). Ostatnio tak wysokie poziomy zapadalności na odrę obserwowano w Niemczech w 2001 roku.

Meldunki Epidemiologiczne w Polsce:

Z opracowań Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego- PZH wynika, że w 2014 r. zgłoszono 110 zachorowań na odrę - więcej niż w 2013 r. - 84 zachorowania. Zachorowań na odrę jest coraz więcej, dlatego, że przybywa rodziców, którzy rezygnują ze szczepienia swoich dzieci.

Liczba zachorowań:

Meldunki Dwutygodniowe:

1.01-28.02.2015 r - 6 osób:

http://www.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2015/index_mp.html

Biuletyn Roczny:

2014 r. 110 osób

http://www.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2014/Ch_2014_wstepne_dane.pdf str. 56

2013 r. 84 osób:

http://www.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2013/Ch_2013.pdf str. 71

2012 r. 70 osób:

http://www.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2011/Ch_2011.pdf str. 61.

2011 r. 38 osób

2010 r. 13 osób

Pozostałe meldunki:

http://www.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/index_p.html

Co to jest odra? <http://szczepienia.pzh.gov.pl/main.php?p=3&id=27>

Odra to ostra wirusowa choroba zakaźna.

Jedynym źródłem zakażenia jest chory człowiek. Zakażenie szerzy się głównie drogą kropelkową oraz przez bezpośrednią styczność z wydzieliną jamy nosowo-gardłowej. Bardzo rzadko zakażenie następuje drogą pośrednią przez przedmioty świeżo zanieczyszczone wydzieliną z jamy nosowo-gardłowej.

Wirusy odry dostają się do organizmu przez usta lub nos oraz przez spojówki. Po namnożeniu w błonach śluzowych przedostają się do różnych organów, tj.: skóry, nerek, żołądka, jelit, wątroby.

Okres wylegania wynosi najczęściej od 10 do 12 dni.

Co oznacza eliminacja wirusa odry?

Eliminację odry na określonym terenie można osiągnąć przy odpowiednio wysokim odsetku osób zaszczepionych w danym społeczeństwie ($\geq 95\%$ w każdym roczniku). Wówczas przerywa się krążenie wirusa odry w populacji. Oznacza to, że jeżeli w społeczeństwie znajdzie się chora (zakażająca) osoba, brak osób nieuodpornionych w jej otoczeniu uniemożliwi rozprzestrzenienie się wirusa odry.

Dlaczego warto szczepić się przeciw odrze?

Szczepienie przeciw odrze chroni przed zachorowaniem i ciężkimi powikłaniami (szczególnie neurologicznymi). Szczepionka przeciw odrze charakteryzuje się wysoką skutecznością 95% (90-98%).

Należy pamiętać, że osoby, które nie są odporne na odrę mogą zakazić się podczas wyjazdu zagranicę, gdzie istnieje możliwość kontaktu z osobami chorymi. Dodatkowo osoby chore przyjeżdżające do Polski z krajów gdzie odnotowywane są przypadki odry mogą stanowić źródło zakażenia dla jeszcze niezaszczepionych niemowląt lub niezaszczepionych starszych dzieci i dorosłych.

Tylko osoby uodpornione, które przechorowały odrę lub zostały zaszczepione przeciwko odrze, są chronione przed zachorowaniem.

Jak poważne mogą być objawy odry?

Powikłania w przebiegu odry występują u ok. 30% osób chorych, większość z nich występuje u dzieci do 5 r.ż. oraz dorosłych powyższej 20 lat.

Do powikłań w przebiegu odry należą:

- zapalenie ucha środkowego występuje u 70-90 osób na 1000 chorych,
- biegunka i silne odwodnienie organizmu występują u 80 osób na 1000 chorych,
- zapalenie płuc występuje u 10-60 osób na 1000 chorych,
- zapalenie mózgu występuje u 1 na 1000 chorych,
- drgawki występują u 5 na 1000 chorych,
- zgon występuje u 0,7-2 na 1000 chorych,
- podostre stwardniające zapalenie mózgu występuje u od 1 na 1700 do 1 na 3300 chorych.

Wśród innych rzadkich powikłań należy wymienić: małopłytkowość, hypokalcemię, zapalenie krtani, zapalenie tchawicy, zapalenie rogówki, zapalenie wątroby, zapalenie wyrostka robaczkowego, zapalenie jelita grubego, zapalenie osierdzia, zapalenie mięśnia sercowego, zapalenie kłębuszków nerkowych.

Najgroźniejsze powikłanie w przebiegu odry - podostre stwardniające zapalenie mózgu ujawnia się od 4 do 10 lat po przejściu choroby i objawia się postępującym otępieniem, nasilającym się napięciem i sztywnością mięśni oraz drgawkami. Do śmierci dochodzi zwykle w ciągu 2 lat od pojawienia się symptomów. W okresie 2007-2011 w Europie wystąpiło 38 przypadków podostrego stwardniającego zapalenia mózgu.

<http://szczepienia.pzh.gov.pl/main.php?p=3&id=27&sz=54&to=choroba>

Szczepionki przeciw odrze w Programie Szczepień Ochronnych

Szczepienia przeciw odrze wykonuje się skojarzoną szczepionką przeciw odrze, śwince i różyczce. Skuteczność szczepionek przeciw odrze jest bardzo wysoka. Po otrzymaniu dwóch dawek szczepionki co najmniej 95% (90-98%) dzieci jest chronionych przed zachorowaniem na odrę.

Szczepienia przeciw odrze, śwince i różyczce są obowiązkowe (finansowane z budżetu Ministra Zdrowia) dla dzieci

- w 13-14 miesiącu życia (I dawka),
- w 10 roku życia (II dawka).

Ulotka dla rodziców:

http://szczepienia.pzh.gov.pl/i/ulotka_dla_rodzicow.pdf

OSOBY UCHYLAJĄCE SIĘ OD OBOWIĄZKOWYCH SZCZEPIEŃ W LATACH 2004-2013

http://www.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2013/Sz_2013.pdf str. 91

Strona z informacjami o szczepieniach nie tylko dla rodziców:

<http://szczepienia.pzh.gov.pl/main.php>

- Choroby którym można zapobiegać drogą szczepień
- Charakterystyka szczepionek dostępnych w Polsce
- Program Szczepień Ochronnych
- Ogólne zasady szczepienia
- Wskazania do szczepień
- Bezpieczeństwo szczepionek
- Odczyny poszczepienne
- Niedobory odporności
- Szczepienia osób z grup ryzyka
- Szczepienia podróżujących
- Aktualności o szczepieniach

„Szczepienia ochronne w Polsce” (biuletyn roczny)

http://www.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/index_p.html#05

- Objęci sprawozdaniami ze szczepień ochronnych
- Stan zaszczepienia
- Niepożądane odczyny poszczepienne (NOP)
- Osoby uchylające się od obowiązkowych szczepień

Źródło:

- Portal Szczepienia.info
<http://szczepienia.pzh.gov.pl/main.php?p=3&id=27&to=choroba>
- Meldunki Epidemiologiczne
http://www.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/index_p.html

Kontakt dla mediów:

Monika Wróbel-Harmas

Rzecznik Prasowy

Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego-PZH (NIZP-PZH)

Chocimska 24/ 00-791 Warszawa

tel. +48 22 542 12 88, tel. kom. +48 696 498 578

mwrobel-harmas@pzh.gov.pl / www.pzh.gov.pl/ @nizp_pzh

Maria Wągrowska

Starszy Specjalista ds. Public Relations

tel. (0-22) 54 21 288

e-mail: mwagrowska@pzh.gov.pl / www.pzh.gov.pl/ @nizp_pzh

Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego-PZH (NIZP-PZH)

Chocimska 24/ 00-791 Warszawa

Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego-PZH powstał w 1918 roku. Misją NIZP-PZH jest ochrona zdrowia ludności poprzez działania podejmowane w obszarze zdrowia publicznego, w tym ekspertyzy, prace naukowo-badawcze obejmujące m.in. monitoring i analizę stanu zdrowia mieszkańców Polski i jego uwarunkowań, a także prowadzenie działań w zakresie promocji zdrowia.

NIZP-PZH zajmuje się epidemiologią oraz problematyką zapobiegania chorobom zakaźnym i niezakaźnym, posiada rozbudowany pion diagnostyczny (akredytacja WHO, PCA), w tym laboratorium BSL-3 oraz 9 laboratoriów referencyjnych akredytowanych przez PCA, a także laboratorium kontroli produktów immunologicznych OMCL akredytowane przez EDQM. Instytut kształci specjalistów w zakresie zdrowia publicznego, wydaje Certyfikaty Jakości Zdrowotnej oraz Atesty Higieniczne, dbając tym samym o bezpieczeństwo żywności i przedmiotów użytku, poprawę warunków sanitarnych i higienicznych, a także bezpieczeństwo środowiska naturalnego. Instytut służy społeczeństwu rzetelną wiedzą na temat szczepień (szczepienia.info), współpracuje z wieloma organizacjami w kraju (Ministerstwo Zdrowia, GIS) i za granicą (WHO, DG Sanco, ECDC, EFSA, Eurostat, EDQM, EMA).